

خرافه‌های ازدواج یادگاری نوشتن روی هیچ

نمی‌شود گفت کدامیک از مردم جهان در ازدواج خرافاتی‌ترند، آلمانی‌ها که می‌گویند اگر عروس و داماد به کمک هم و با دست راست، در مراسم عقد، کنده درختی را اره کنند ...

جام جم آنلاین: نمی‌شود گفت کدامیک از مردم جهان در ازدواج خرافاتی‌ترند، آلمانی‌ها که می‌گویند اگر عروس و داماد به کمک هم و با دست راست، در مراسم عقد، کنده درختی را اره کنند حتما خوشبخت می‌شوند یا سیاهپوستان قاره آمریکا که معتقدند بعد از عقدکنان اگر همراه شریک زندگی‌شان از نقطه‌ای به نقطه دیگر، پرشی بلند داشته باشند با موفقیت، دنیای تجرد را پشت سر می‌گذارند و به سلامت وارد زندگی مشترک می‌شوند.

وقتی پای ازدواج در میان است به جز آنهایی که به غیر از عقل، تسلیم نیرویی دیگر نمی‌شوند، همه آدم‌ها فارغ از رنگ و جنس و تبارشان به نیروهایی بی‌پشتوانه چنگ می‌زنند؛ یک زمان به جادو و جمل، یک زمان به رویا و خیال و یک زمان به ریسمانی بافته‌شده از خرافات.

خرافات در ازدواج ریشه‌هایی قطور و قدیمی دارد. آدم‌ها از زمانی که فهمیده‌اند برای خوشبخت‌بودن باید کنار جفتشان قرار بگیرند از همان زمان نیز به دنبال خرافات بوده‌اند، چون گمان می‌کردند برای یافتن بهترین همدم و شریک زندگی باید از نیروهای ماورایی کمک گرفت و برای حفظ این همدم در کنار خود باید دوباره این نیروها را به کار بست.

در ایران به این نیروها جادو می‌گویند، مثل آن جوشانده‌های عجیب یا کاغذهای پوشیده از شمایل آدم‌هایی وهم‌آلود که در کاسه‌های آب خیسانده می‌شود و مخفیانه به خورد دختر و پسرهایی داده می‌شود که بزرگ‌ترها فکر می‌کنند بدخواهان آنها بختشان را بسته‌اند یا مثل آن کاسه‌های چینی مصرف‌نشده‌ای که دختران دم‌بختی که تا به حال هیچ مردی آنها را نپسندیده‌اند باید به کمک چوب‌کبریت و آب زعفران دور تا دور آن جملاتی بنویسند تا هر چه زودتر آن سوار سفیدپوش از راه برسد.

گاهی نیز باید وردهایی خوانده و به سمت دختر و پسر دمیده شود تا تیر خواسته به هدف اجابت، اصابت کند یا بعضی وقت‌ها گیاهانی خشک با هم مخلوط و روی آتش سوزانده شود تا دود برخاسته از آن، گره از بخت جوان‌ها باز کند. بعضی از این گیاهان مثل جرقه‌اند و وقتی روی آتش می‌روند می‌ترکند و سر و صدا ایجاد می‌کنند و درست همان زمان است که معتقدان به جادو به گمان ترکیدن چشم حسودانی که بخت جوان‌ها را می‌بندند، ذوق زده می‌شوند.

اما هیچکدام از این کارها فایده‌ای به حال بخت جوان‌های دم‌بخت ندارد چون گره کار آنها در نوع تفکرشان نسبت به زندگی است نه در اشکالی که تصادفی در ته فنان قهوه نقش می‌بندد و نه در اشک‌های چکیده یک شمع روی میز و نه در اشعار شعری که به گمان گیرنده فال، بعد از قرن‌ها وصف حال آنها را می‌گوید، اما با این حال بازار کسانی که با توسل به خرافات یا جادو، خبرهای امیدوارکننده به مردم می‌دهند هنوز بازاری داغ و پر سود است.

خرافات، سایه به سایه می‌آید

اگر به افکار غلط، مجال عرض اندام بدهی تا ته خط زندگی با تو می‌آید. بسیاری از مردم دنیا این‌گونه زندگی می‌کنند و در ایران خودمان هم توسل به خرافات و افکار بی‌خاصیت نه قبل ازدواج متوقف می‌شود و نه بعد از آن.

تصور کنید جوانانی را که به امید باز شدن بخت، در برخی جمع‌ها حاضر می‌شوند و با این تصور که اگر باقیمانده سفره خوراکی‌ها روی سرشان تکانده شود بزودی به خانه بخت می‌روند، نگاه‌های سنگین و کنج‌آو مجلس را به جان می‌خورند و در حالی که ته‌مانده‌های سفره روی سرشان ریخته می‌شود از ته دل برای ازدواجشان دعا می‌کنند.

از قضا برخی از اینها در زمانی نه‌چندان دور از این حادثه نیز به خانه بخت می‌روند و چون ازدواج و بقایای سفره را به هم مرتبط می‌دانند از این به بعد اعتقادی سرسخت به چنین افکاری پیدا می‌کنند تا آنجا که اگر در زندگی مشترک به مشکلی برخورد کنند باز هم به جای یافتن راه چاره، دست به دامن خوراندن انواع جوشانده‌ها و معجون‌های جلب محبت به همسر می‌شوند یا برای بستن دهان او به انواع لطایف‌الحیل روی می‌آورند.

بی‌شک این راه‌ها، معجون‌ها، وردها و پول به جیب جادوگران و رمالان ریختن تاثیری در ثبات زندگی و خوشبختی ندارد، اما یک فرد

خرافاتى چون بين بسيارى از عوامل نامربوط، ارتباط برقرار مي‌کند حتي اگر زندگي‌اش از هم بپاشد هم آن را به حساب چشم بد مردم و دهن‌کجي زندگي مي‌گذارد.

خرافه‌هاي خنده‌دار

اما همه زوج‌ها حتي خرافي‌ترين آنها حتما کارشان به جدائي نمي‌کشد چون دوش به دوش خرافه، کساني مثل بزرگترها و دوستان و آشنايان هستند که هر از گاهي تلنگري به ذهن‌هاي خرافه‌پرست بزنند و زندگي‌ها را از فروپاشي نجات دهند.

ولي با اين حال خرافات و باورهاي بي‌پشتوانه آنقدر در فرهنگ‌ها رسوخ کرده که مثل خامه‌هاي يك فرش که به سختي از تار و پود قالي جدا مي‌شود اين باورها نيز براي کنده‌شدن از افکار آدم‌ها کوششي سرسختانه و مستمر مي‌خواهد. در سرزمين ما هنوز آدم‌هايي زندگي مي‌کنند که وقتي نام ازدواج به ميان مي‌آيد سيلی از خوش‌يمن‌ها و بدیمن‌ها را پيش مي‌کشند و طوري به اطرافيان تلقين مي‌کنند که اگر پيرو خوش‌يمن‌ها باشند به خوشبختي مي‌رسند و اگر گرد بدیمن‌ها بچرخند روز خوش نمي‌بينند مثل آن‌هايي که مي‌گویند خوش‌يمن نيست قبل از ازدواج حلقه به دست کنيد، حلقه ازدواجتان را هرگز به کسي ندهيد تا در انگشتش کند چون شگون ندارد، هيچ وقت بيش از سه بار ساق‌دوش کسي نشويد چون بختتان بسته مي‌شود، براي مردان بدیمن است که بيشتر از سه بار از ازدواج طفره برونند يا به خوش‌يمني اعداد زوج، تعداد مهمان‌هاي مجلس عقد و عروسي را زوج انتخاب کنيد.

اينها همان کساني هستند که معتقدند اگر سه زن که حرف اول اسم‌شان يکي است دور يك ميز با هم غذا بخورند به زودي يکي از آنها ازدواج مي‌کند، اگر جواني مجرد تکه‌اي کيك عروسي را درون ظرفي بگذارد و شب زير بالشت بگذارد خواب همسر آينده‌اش را مي‌بيند، اگر کسي بلافاصله بعد از عروس از پله بالا برود بزودي ازدواج مي‌کند، اگر عروس هنگام بريدن کيك مراسم‌اش دعا کند بي‌شک برآورده مي‌شود، اگر عروس و داماد خواهان زندگي مشترک در رفاه و ثروت هستند شب عروسي يك سکه يا اسکناس درون کفش‌شان بگذارند و تا پايان مراسم پاشنه پايشان را روي آن سکه يا اسکناس بگذارند يا اين که اگر مي‌خواهيد هيچ وقت همسرتان به شما خيانت نکند اجازه ندهيد لباس مخصوص مراسم ازدواجتان را پيش از آن که بپوشيد کسي ديگر حتي نزديک‌ترين دوستان به تن کند.

شايد براي عده‌اي خنده‌دار باشد و براي عده‌اي اسباب تاسف، اما واقعيّت اين است که گروهی از مردم که درگير يك مراسم ازدواج شده‌اند به اين بايدها و نبايدها اعتقاد راسخ دارند.

خرافاتى‌هاي سرزمين‌هاي دور

در همه جاي دنيا وضع به همين ترتيب است؛ حتي در سرزمين يخبندان، روسيه. در اين کشور کسي تعجب نمي‌کند اگر ببيند يا بشنود که دختری جوان در آينه زل‌زده و در آن دنبال چيزي مي‌گردد چون همه مي‌دانند هدف اين دختران يافتن تصوير همسر آينده خود در آينه است.

مردم از اين که ببينند چند دختر دم‌بخت دور يك ميز نشسته‌اند و چند بشقاب روي آن چيده‌اند و نان، برس، توتون و حلقه درون آنها گذاشته‌اند و به نوبت چشم‌شان را مي‌بندند و انگشتشان را روي يکي از بشقاب‌ها مي‌گذارند هم تعجب نمي‌کنند چون در اين کشور برخي مردم اعتقاد راسخ دارند که نان نشانه ازدواج با مردی ثروتمند، توتون نشانه ازدواج با مردی سيگاري، برس نشانه ازدواج با مردی ساده و حلقه نشانه ازدواج با مردی است که اهل زندگي نيست.

در روسيه خواب دختران جوان هم معنای خاصی دارد مخصوصا اگر آنها در خواب خود را در لباس عروس ببينند. در فرهنگ اين کشور ديدن لباس عروس سفيد يعني انتخاب درست، لباس صورتی يعني داشتن همسري که به ياد ماست و لباس سياه يعني آرزوي بازگشت به زندگي مجردي.

در آلمان اما باورهايي که پشتوانه منطقي ندارد به زمان ازدواج يك زوج برمي‌گردد يعني زماني که آنها در لباس عروس و دامادي هستند و دوستان‌شان چند ظرف مي‌شکنند و از آنها مي‌خواهند تا تکه‌هاي شکسته را کنار هم بگذارند و به اين طريق نشان دهند که چقدر براي مقابله با مشکلات زندگي آماده‌اند.

رسوم عجيب

با اين حال همه باورها و آداب ازدواج در جهان از نوع خرافي نيست بلکه آدابی است که منطق يا مفهومی در پس آن خوابيده است. مثل مردم بومي جزيره سوماترا که معتقدند دختر پيش از ازدواج بايد يکي از دندان‌هايش را بکشد و به جاي آن حلقه‌اي آويزان کند يا مثل مردم جزيره جاوه که به جاي دادن هديه نقدي به داماد به او دم موش هديه مي‌دهند و همانند اهالي گينه نو که هنگام

ازدواج باید مقابل همسرشان آواز بخوانند. در آلبانی هم این که عروس را سه شبانه‌روز بعد از ازدواج کتک می‌زنند به این علت است که او هیچگاه وظایفی را که درقبال خانواده دارد، فراموش نکند. در سودان نیز وقتی روز عروسی در خانه عمه یا خاله عروس حفره‌ای یک متری حفر می‌کنند و درون سوراخ را با گیاهان معطر پر می‌کنند و عروس را روی آتش برخاسته از آن می‌نشانند و بدنش را با پارچه‌ای پشمی به مدت دو ساعت می‌پوشانند به این علت است که بدن عروس نرم، لطیف و خوشبو شود.

خرافات نه، سنت بله

خرافات دست و پای آدم‌ها را می‌بندد، درست برعکس سنت‌ها که به زندگی رنگ و لعابی دوست‌داشتنی می‌دهد. درگیر شدن در خرافات، شانس چشیدن طعم واقعی زندگی را از آدم‌ها می‌گیرد، اما سنت‌ها برای آنهایی که به دنبال خوشبختی‌اند، شانسی دائمی است.

راه دوری نرویم، در سرزمین خودمان راه‌انداختن بساط جادو و جمل و دست به دامن ترفندهای بخت‌گشایی شدن نه تنها کار راه‌انداز نیست، بلکه دلسردکننده نیز هست، اما این که دختر و پسر در مراسم رسمی خواستگاری و بله‌برون، در مقابل دیدگان بزرگترها و فامیل تأییدیه ازدواج را بگیرند، این که در لحظات جاری شدن صیغه عقد، لباس سفید بپوشند و برای خود از خدا طلب خیر کنند، این که به رسم ادب و به عنوان شادباش، به عروس و داماد هدیه ازدواج داده شود، این که برایشان مراسم پاگشا گرفته شود و راه رفت‌وآمد آنها به خانواده‌های دوطرف باز شود و... آداب قشنگ و ماندگار است که برخلاف خرافات دست و پاگیر، طعم خوش با هم بودن را در کام زوج‌ها می‌ریزد.

محبوبه سیف‌اللهی / جام‌جم